

Forfatter: Holberg, Ludvig

Titel: Udrag fra Første Brev til en højvelbaaren Herre. 1728

Citation: Holberg, Ludvig: "Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret", i Holberg, Ludvig: *Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret*, udg. af F. J. BILLESKOV JANSEN ; Volmer Rosenkilde , Rosenkilde og Bagger, 1969-1971, s. 124. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-holberg12-shoot-idm140252801794768/facsimile.pdf> (tilgået 16. maj 2024)

Anvendt udgave: Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret

DET FØRSTE BREV

Guld af for otte Skilling Sand, bliver alle forbløffede og kommer straks brasende ind i hans Hus – ogsaa de som hidtil har foragtet ham – og nedværdiger sig selv ved deres hæslige Underdanighed. Den nye Midas modtager dem med nedladende Foragt, revnefærdig af Lyksalighed. Han holder en alvorlig Tale til dem og bebrejder dem at de er saadan nogle foragtelige Vendekaaber. Men midt i hans Tale bliver Bedrageriet afsløret. Han gribes af Skamfølelse, og hele Huset genlyder af Graad og Latter paa én Gang. Da Komediens Indhold er saa væsentligt, kan man ikke udsætte andet paa den end at den nok er noget for kort.

Den niende blev modtaget med lige saa stor Applaus. Den hedder Julestuen. Den er nok en ren Farce, men paa den anden Side er den saa morsom at det ved Førsteopførelsen ikke var til at faa Ørenlyd for Tilskuernes Latter; og selv Skuespillerne kunde ikke lade være med at le med, saa det var lige ved at man maatte afbryde Forestillingen.

Af samme Slags var den tiende, som hedder Maskerade. Det er ikke godt at sige hvem der havde mest Fornøjelse af den, det brede Publikum, som helst vil have noget for Øjnene, eller de fornemme, som kommer for at glæde deres Øren. Handlingen er nemlig yndefuld og erotisk, mens Dialogen ofte er krydret med Vid og Satire. Den blev gentaget tre Gange efter Bud fra højeste Sted, og den Lykke er aldrig før overgaaet nogen Komædie her i Landet.

Publikum var heller ikke utilfreds med den ellefte, som hedder Den stortalende Soldat, skønt den er en Komædie af den gamle Type og har Plautus' Miles Gloriosus som Forbillede. Dog synes jeg selv der skal files paa den; nogle af Monologerne virker for lange paa Scenen, skønt de er morsomme at læse paa Grund af det Vid der præger dem.

Med endnu større Bifald blev den tolvte, Ulysses von Ithacia, modtaget. Den gør Nar af de vidløse, vanskabte, halvhundredaarige Komædier som før i Tiden blev opført

her i Landet af omrejsende Komedianter. Den strækker sig over et Tidsrum af fyre Aar, og Scenen skifter mange Gange. De fornemme Personer taler et opblæst og svulstigt Sprog for at skille sig ud fra de jævne; der blæses i Trompeter hver Gang Hærføreren kommer paa Scenen; Personerne er det ene Øjeblik unge, det næste gamle og graa. Og saa er den fuld af Anakronismer, volapykiske Navne og andet sligt, som de omrejsende Komedianters Tekster altid vrimler af. Alle disse Fejl afslører Ulysses' Tjener Harlekin saa elegant at det jævne Publikum, som ellers plejer at falde i Søvn over moraliserende og kritiske Komedier, satte lige saa stor Pris paa den som den fine Portion.

Den trettende hedder Kilderejsen. Den satiriserer over dem som tror paa den undergørende Kraft i en vis Kilde et Sted i Nærheden af København, og som paa et bestemt Tidspunkt af Aaret, nemlig Sankt Hans Nat, strømmer ud til den i Flokkevis.

Den fjortende er en Tragikomedie ved Navn Melampe. Hovedpersonen i den er en Skødehund, som to Søstre er saa forgabede i, at det fører til Krig mellem deres Kærester. Striden bliver dog lykkeligt bilagt da de to Søstres Broder kommer til. Han skaffer straks Melampe, Stykkets Helt og Stridens Æble, af Vejen. Denne Komedie fik en fantastisk Succes paa Grund af sit originale Emne. Digteren boltrer sig nemlig trods Emnets komiske Karakter i et Sprog der henleder Tanken paa Sofokles' Tragedier, saa at han faar Tilskuerne til at le og græde paa én Gang. Stykket har iøvrigt dobbelt Sigte, det er dels rettet mod de Tragedier der bovner af Ordpragt, dels mod Kvinder af den Type der

helt uden Skrupler vil forgi sin Ægteemand,
hvis blot sin Skødehund hun derved frelse kan.

Den femtende hedder Brødrene som gaar til modsatte Yderligheder [ɔ: Uden Hoved og Hale]. Hovedpersonerne er to Brødre, hvoraf den ene er lige saa overtroisk